

Socialpolitik: Udsatte unge

Værested snart hjemløs

Gaderummet på Nørrebro er et mønstereksempel på det, som socialministeren, kvalitetsreformgruppen og eksperterne efterlyser. Her er frivilligt arbejde, socialt engagement, og brugerne bliver ikke til klienter. Men nu skal Gaderummet lukkes

af Lars Borking

På ydre Nørrebro ligger et værested for unge hjemløse. I en slags sovesal er der bygget køjesenge med tøjstykker, der afskærmer sengene. Omtrent 30 unge bor i Gaderummet. Nogle på sovesalen, andre har egentlige værelser, og en del overnatter i 'det sorte rum'. Rummet, der fungerer som en overgang fra gaden, hvor alle er velkomne, og hvor der bliver røget hash, og nogle gange er der larm hele natten. Omkring 200 unge bruger stedet om ugen, og flere end 35 er i intensive psykologiske behandlingsforløb.

mere tilbageholdende med medicin, end man er. Jeg tror, det ville være til gensidig gavn og glæde, hvis man fandt en måde at indgå i dialog på i stedet for bare at lukke Gaderummet. Det kunne både Gaderummet og kommunen lære af.«

Morten Nissen har været baggrundsperson og supervisor på den første systematiske evaluering af Gaderummet og har siden starten af 90'erne fulgt det netværk af institutioner, der arbejder med udstødte unge i København.

»Lukningen af Gaderummet vil være et stort tab for det etablerede samfund, det so-

respektfuld og tillidsfuld. De unge er glade for Gaderummet.«

Det indtryk går igennem alle rapporter og besøg på stedet. De unge bakker Gaderummet op. Maria Nielsen er tidligere bruger og har sammen med andre nuværende og tidligere brugere netop dannet en forening, der skal arbejde for stedets overlevelse.

Det er nogle år siden, at Maria Nielsen kom meget i Gaderummet, men i to år gik hun i intensiv psykologisk rådgivning og var der en gang om ugen.

Maria Nielsen fortæller, at hendes far drak, og at hun ikke kunne bruge familien til at hjæl-

Gaderummet er et værested for hjemløse, der roses for at gøre noget af det allersværeste. Nærlig at mobilisere udsatte gruppers egne ressourcer. I tilsynsrapporten skrev kommunen om stedet, at det er præget af respekt, omsorg og ligeværdighed, og da Socialminister Eva Kjer Hansen (V) talte til åbningen af nye lokaler, lagde hun vægt på det frivillige sociale arbejde og engagement.

Men disse ressourcer, som er centrale i kvalitetsreformen, står kommunen til at miste, fordi et enigt socialudvalg har opgivet den besværlige dialog med Gaderummet omkring stedets samarbejde med behandlingspsykiatrien.

Socialborgmester Mikkel Warming (Enh.) siger:

»Der er gode ting ved Gaderummet. Men det er jo ikke det eneste sted, hvor der er frivilligt socialt engagement.«

Københavns Kommune, som var tilsynsførende myndighed, har tilbagekaldt godkendelsen af stedet, fået stoppet pengene og vil oprette et alternativ.

Fattigdom og medicin

»Ingen i udvalget mente, at det var forsvarligt, hvad der foregik i Gaderummet,« siger socialborgmester Mikkel Warming. Han forklarer, at ingen troede på, at Gaderummet ville efterleve de påbud, som en tilsynsrapport fra november sidste år pålagde stedet.

Her blev det blandt andet krævet, at Gaderummet skulle forbedre samarbejdet med behandlingspsykiatrien, og at »Gaderummet ikke anbefaler de unge at holde op med at tage medicin, uden at det er drøftet med en psykiater«.

Men i Gaderummet siger psykolog og leder Kalle Birck-Madsen:

»Det passer ikke, at vi skulle forhindre folk i at tage deres medicin. Vi har tit sagt til folk, der er på medicin, at de ikke bare skulle smide deres piller ud. Men folks problemer her hænger først og fremmest sammen med fattigdom, og det kan man ikke medicinere sig ud af.«

Gaderummet bakkes op af Morten Nissen, lektor i pædagogisk psykologi ved Københavns Universitet.

»Der sker i øjeblikket en voldsom medicinering i vores sociale system og i hele vores sundhedssystem, så der er rigtig mange sager, hvor det måske vil være klogere at være lidt

problemløse. Vi har samfunds-mæssigt hårdt brug for steder, der tør eksperimentere og konsekvent fastholde en kritik og et alternativ til det etablerede system, hvor diagnosticering og medicinering er ved at blive den eneste accepterede norm, når det gælder behandlingen af dem, der stikker ud og er til besvær for samfundet,« siger Morten Nissen.

Manglende psykiatrisk samarbejde

Med i kommunens beslutning hører, at den tilknyttede psykiatriske konsulent, overlæge Henrik Rindom fra Hvidovre Hospital, den 2. marts i år stoppede samarbejdet med Gaderummet. I et brev skrev han til kommunen:

»Vi har nu forsøgt igennem snart to år, og vi må erkende, at vi ikke mener, at det er muligt at få den fornødne opbakning til vores arbejde fra ledelsen i Gaderummet.«

Socialborgmester Mikkel Warming siger: »For mig personligt er den væsentligste årsag til at lukke Gaderummet det manglende samarbejde med psykiatrien. Det var en klar forudsætning for godkendelsen i 2005, at der kom et samarbejde, og det er ikke sket.«

Men Gaderummet leder psykolog, Kalle Birck-Madsen, vil gerne samarbejde med behandlingspsykiatrien, og begrunder blandt andet problemerne med psykiater Henrik Rindom med, at denne havde for dårlig tid.

Gaderummet medarbejdere siger, at de ønskede Henrik Rindom tilknyttet fast en gang om ugen, men at han ikke havde tid. Desuden beskylder de Henrik Rindom for at have brændt aftaler af og ikke gjort det, han lovede. Det har Henrik Rindom ikke lyst til at kommentere for at undgå 'mudderkastning'.

Kommunen har aldrig været involveret i konflikten mellem Henrik Rindom og Gaderummet og har heller ikke efterfølgende fulgt op eller forsøgt at finde en løsning.

Respekt og omsorg

Kommunens tilsynsrapport var ellers positiv på en række punkter. Den beskriver, hvordan »kontakten mellem medarbejdere og de unge er

pe sig. Hun begyndte at høre lyde og var bange for, at hun var ved at blive psykotisk. En god ven anbefalede hende Gaderummet, og hun tog forbi.

»Det var en befrielse at komme herop. Jeg skulle ikke vente eller tigge om at få hjælp. Der var bare plads til mig, og jeg blev behandlet som et helt menneske.«

Maria Nielsen begyndte at komme i rådgivningen til samtale en gang om ugen.

»Det var rigtig hårdt, og jeg blev tvunget til at forholde mig til mig selv,« fortæller hun.

»Gaderummet er ret kaotisk, og Kalle er meget flyvsk. Men lige så snart jeg havde sat mig ned og trukket vejret, kom der en anden, ro på. Gaderummet blev mit fundament for at komme videre,« siger Maria Nielsen.

Hun er 24 år og kigger stadig forbi Gaderummet indimellem. Sammen med de andre vil hun forsøge at forklare politikerne, hvorfor Gaderummet er vigtigt.

Men socialborgmester Mikkel Warming synes ikke, det er nok, at brugerne bakker op om stedet.

»Som kommune skal vi også kunne tage ansvaret, og her er det afgørende, at der er et samarbejde med det psykiatriske system,« siger han.

Fattigdom gør folk syge

Psykolog og medarbejder i Gaderummet Fatima Lindegaard Petersen afviser kommunens kritik.

»Vi arbejder altså først og fremmest med unge hjemløse og ikke med psykisk syge.«

Den holdning bakkes op af Maya Thisted, der også er medarbejder og cand. mag. i forvaltning og psykolog.

»Vi har brugere, der har 70 kr. tilbage, når de har betalt husleje. Det kaster også en smag af sig, som måske i psykiatrien kan tolkes som depression, men når man får et menneske på fode, så letter symptomerne også.«

Maya Thisted fortæller om en af brugerne, der havde fået en medicin, der gjorde hende manisk.

»Hun havde forgældet sig helt vildt, og da hendes køleskab gik i stykker, gik hun på

kommunen for at få hjælp.« Køleskabet var vigtigt, fordi den unge dagligt brugte insulin, og denne skulle opbevares køligt. Men ifølge Maya Thisted var svaret fra socialkontoret, at 'vejret stadig var så køligt, at kvinden kunne opbevare sin insulin udenfor, og at hvis hun ikke havde altan, måtte hun finde et sted at gemme sin insulin'.

»Sådan en kvinde bliver helt vildt presset, og sådan kan psykiatriske problemer hænge sammen med fattigdom,« forklarer Maya Thisted.

Det var en befrielse at komme herop. Jeg skulle ikke vente eller tigge om at få hjælp. Der var bare plads til mig, og jeg blev behandlet som et helt menneske

Maria Nielsen, tidl. bruger

Maria Nilsen er tidligere bruger af Gaderummet og har sammen med andre nuværende og tidligere brugere netop dannet en forening, der skal arbejde for stedets overlevelse.

Foto: Gitte Sofie Hansen

ne venner. De danser oldschool breakdance på Strøget og er glade for Gaderummet.

»Huset hjælper mange mennesker. Men hvis jeg havde penge, ville jeg hellere bo for mig selv,« siger Norbi.

»Jeg føler mig hjemme her. Der er ikke nogen, der stjæler min ghettoblaster. For alle kender hinanden.«

Norbi fortæller hvordan nye, der kommer til Gaderummet, skal præsentere sig på husmødet om søndagen.

På væggen er et maleri, hvor der står: 'You got a brotherhood. We are'.

»Du kan ikke bygge dit liv op, hvis du bor på gaden. Her kan du komme og lade hjernen slappe af og så gå på arbejde igen. Du kan også finde tøj her. Man kommer til Gaderummet og kommer en lille smule tilbage til livet igen,« siger Norbi.

ses, og man ser mange kvaliteter ved stedet, så er indstillingen, at de problemer, kommunen peger på, ikke kan løses med den nuværende ledelse. Så kommunen regner med at oprette et lignende sted i samarbejde med andre sociale organisationer og vil gerne bruge de samme lokaler.

»Netop den alternative pædagogik kan virke befordrende på nogle af de her meget skrøbelige unge, og udvalget ønsker, at der skal være et alternativt sted, der kan overtage Gaderummets funktioner,« siger socialborgmester Mikkel Warming.

Det mener lektor i pædagogisk psykologi Københavns Universitet, Morten Nissen, ikke er realistisk.

»Det er meget svært at se for sig, hvordan kommunen skulle lave et alternativ, for det er kendetegnende for et sted som Gaderummet,

»Hvis man kun ser på hendes problem som psykologisk, så får man ikke øje på, hvad der presser hende. Vi prøver at tænke rammen med og kigge på, hvad der gør folk syge.«

We are

Kalle Birck-Madsen viser rundt i Gaderummet. Et stort bibliotek viser sig at indeholde Karnovs lovsamling, og i et lokale er der fyldt med ledninger og brugte computerdele. Alle computere i huset er klunset, og serversystemet er opbygget af en bruger i Gaderummet.

»Serversystemet er vores stolthed,« siger Kalle.

På kontoret stikker en elektrisk bas op af en kasse, og nogle legoriddere står i reolen på noget, der ligner en rambuk.

Det er kun kontorerne med sagsmapper, der er låst af.

I det åbne, sorte rum, hvor folk hænger ud, og alle kan komme ind fra gaden, hænger en plakat af kronprinsesse Mary. Folk spiller computer og slapper af.

En ungarsk fyr hænger ud i sofaen med si-

Ingen hårde stoffer

Kalle Birck-Madsen forklarer om det sorte rum, der er noget specielt i forhold til resten af huset.

»Forudsætningen for, at man kan komme fra det sorte rum til at få sin egen sang er, at man i en eller anden grad kan forholde sig til sit eget liv. At man kan andet end at drikke bajere, ryge fede og slå.«

I Gaderummet oplever de en konstant tilstrømning af nye.

»Der bliver lukket institutioner i hele landet,« siger Kalle Birck-Madsen som forklaring.

Han har ikke været glad for kommunens påbud om, at der ikke måtte sove unge under 18 år på stedet. Som eksempel nævner Kalle Birck-Madsen en ung fyr, de var nødt til at afvise for et par uger siden.

»Vi sendte ham over på Døgnkontakten, men de kunne ikke hjælpe, og så havner han på gaden. Sidst jeg så ham, var han røget på junk. Sådan er det, når folk lever på gaden.«

Gaderummet har nogle få meget klare regler, som alle hjælper med at overholde. Der må ikke være hårde stoffer og ingen stjålne ting.

Mange af de unge, som kommer til Gaderummet, er på stoffer.

»Næsten alle de nye er på et eller andet. Men i løbet af et par måneder, så er langt de fleste ude. De trapper sig selv ned, og de punker hinanden til at lade være,« siger Kalle Birck-Madsen om fællesskabet.

Nogle afrikanske drenge deler et værelse sammen. Der er både fjernsyn og køleskab på værelset, og på væggen er malet et sort Afrika.

En ung fyr kommer op med en stor tallerken spaghetti og kødsovs. Det er en af hans kammerater, som har lavet maden, og den er virkelig lækker.

Der er altid nogle, der laver mad, og folk laver mad til alle. På den måde fungerer Gaderummet som et slags kollektiv.

Lille sommerfugl

Fra Københavns Kommune er meldingen klar. Selvom den alternative pædagogik ro-

at det er bundet til nogle konkrete personer og et konkret netværk.«

»Gaderummet er præget af engagement, netværk og tillid, og de unge føler sig repræsenteret. Alt det er bygget op nedefra. Det kan man ikke bare genskabe fra oven, ved at kommunen laver en ny institution for hjemløse.

Jeg tror ikke på, at man bare kan lave et alternativ til Gaderummet, hvis man starter fra scratch. Sådan et sted skal bygges fra neden,« mener Morten Nissen.

»Hvis man vil have folk til selv at tage ansvar, må man også finde sig i, at de har nogle andre meninger om, hvad ansvar er, end dem, som er de mest udbredte, og så er der en dialog i gang. Hvis kommunen vil have noget, der svarer til Gaderummet, er de nødt til at gå i forhandling med Gaderummet,« mener Morten Nissen.

Samme håb har leder af stedet Kalle Birck-Madsen:

»Når de først opdager, at de tager fejl i deres kritik, så skal vi nok overleve,« siger han.

Men det løb er kørt. Selv om kommunen stadig er forpligtiget til at betale husleje, så er lønningerne stoppet og meldingen klar: Gaderummet skal lukkes, og et alternativ skal skabes.

»Vi arbejder på at få stablet et nyt tilbud på benene så hurtigt som muligt. I mellemtiden har Forvaltningen en beredskabsplan, og der er oprettet et særligt team i socialcenteret, der kan tage imod brugere af Gaderummet, sådan at de eventuelt slip bliver så lille som muligt,« siger socialborgmester Mikkel Warmin.

I Gaderummet har brugerne lavet en sang, der lyder fuldstændig som giro 413 over melodien 'Lille sommerfugl', og omkvædet går sådan:

Lille Gaderum, lille Gaderum
Flyv fra smerte til hjerte
Fra Stridens stund
Du os meget gi'r
Vi vil ha du bli'r
Altid det samme Gaderum.